

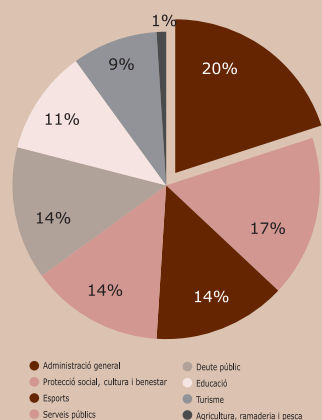
Sumari

2

Editorial
La veu ciutadana

5
6
7

Reportatge
Balanç 2008 marcat per la contenció i la prudència.

11

Viure Ordino
La Ruta del Ferro

12
13

Activitats

Concert de Cap d'Any.

16

L'Ordino de...
Lourdes Pons Bernadó

Celebrem els 10 anys del Parc natural de la vall de Sorteny

Pàg. 3 i 4

La *Saxifraga media* és una de les 700 espècies que podem identificar al Parc natural de la vall de Sorteny.

El Parc proposa rutes autoguiades de descoberta de papallones i ocells per celebrar el seu 10è aniversari.

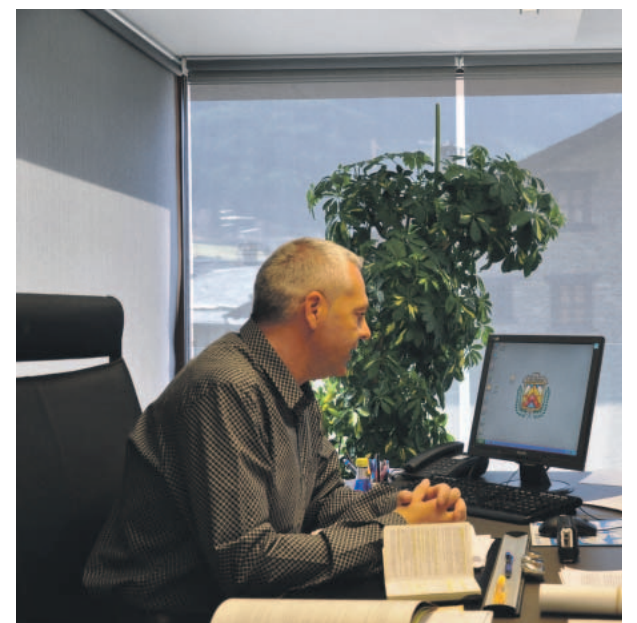
Més de 700 espècies de flors i plantes fan del territori un autèntic jardí botànic alpí i subalpí.

Entrevista

Bonaventura Esport: "Em sento orgullós d'estar envoltat d'un equip de professionals més tècnic que polític."

El cònsol major fa una valoració global del primer any i mig al capdavant de la corporació.

Pàg. 8 i 9

Benvolgut/da ordinenc/a,

Us presentem *Ordino 'es viu*, la publicació que teniu a les mans i que substitueix el butlletí d'activitats que el Comú editava anualment i en què es recollien els actes i esdeveniments que havien tingut lloc a la parròquia. El canvi té com a objectiu comunicar-nos amb vosaltres, ciutadans, d'una manera més immediata i directa, i alhora fer-vos-en partícips amb les opinions i els suggeriments que ens vulgueu fer arribar. El format diari ha estat escollit per esdevenir un veritable mitjà de

comunicació entre l'administració i la societat civil, a la vegada que permetrà reduir els costos d'edició.

Ordino és marca de qualitat i aquesta és la imatge que volem transmetre en tot allò que fem. La creació d'una nova imatge corporativa respon a la necessitat actual de comunicar la nostra filosofia a través d'una marca. Aquest nou logotip es concreta en un apòstrof que simbolitza l'èmfasi i posa l'accent en el que creiem, com també ho fa la inicial «O» del topònim, a més dels valors que impliquen la perfecció del cercle. Els colors estan trets de la terra, la llosa i el ferro, elements vertebradors de la història de la nostra vall. *Ordino 'es viu* vol transmetre aquests conceptes no sols en el disseny, sinó també en els continguts, fent conèixer el passat, el present i el futur de la parròquia.

La publicació, de caràcter trimestral, tindrà algunes seccions fixes com ara l'Entrevista, en què podrem aprofundir els objectius de tots els qui estem al capdavant de la corporació; L'Ordino de... ens ajudarà a donar a conèixer persones que amb el seu treball ofereixen un valor afegit a la parròquia, com és el cas de la Lourdes Pons que enceta la secció; les propostes d'oci i lleure es recolliran a la secció Viu Ordino, que mostrarà diferents maneres de viure la parròquia i que en aquest cas us proposa fer la Ruta del Ferro. El tema central d'aquest primer número s'ha dedicat al 10è aniversari del Parc natural de la vall de

Sorteny, i en el Reportatge publicarem el tancament de comptes de l'any 2008, que es va presentar durant el primer trimestre de l'any.

I, ja per acabar, us demanem que ens envieu comentaris, suggeriments o queixes que puguin ser d'interès per a tothom i les inclourem en aquesta mateixa pàgina.

Espero que gaudiu d'*Ordino 'es viu*.

Bonaventura Espot
Cònsol major

Edita:
Comú d'Ordino

Disseny, maquetació i redacció:
Comú d'Ordino

Imatges:
Comú d'Ordino

Correcció:
Pites Roure

Dipòsit legal:
AND 446-2009

A/e:
publicacions@ordino.ad

La veu ciutadana

En aquesta secció volem comptar amb la participació ciutadana. Si creieu que les vostres queixes, inquietuds, suggeriments, comentaris i fotografies poden interessar tota o gran part de la població i voleu que les publiquem, ens les podeu fer arribar pels canals de comunicació habituals: correu ordinari, bústia del Comú o bé a l'adreça electrònica suggeriments@ordino.ad, però haureu d'especificar que esteu d'acord que es publiquin.

Estrenem La veu ciutadana amb una imatge del fons documental del Comú que no tenim identificada. Si hi coneixeu algú o ens en podeu aportar qualsevol tipus d'informació, no dubteu a enviar-nos els vostres comentaris.

Un grup de nens a l'escola es veuen interromputs a mitja classe i es distreuen de les explicacions del professor.

Volem un Ordino sostenible: 10 anys de Parc natural de la vall de Sorteny

La declaració de la vall de Sorteny com a Parc natural, ara fa deu anys, marca un abans i un després en la política mediambiental d'Andorra. Es tracta de la primera àrea protegida legalment –el 23 de juny de 1999– amb l'objectiu de conservar l'excel·lent diversitat biològica i els extraordinaris valors geològics i paisatgístics que guarda la vall en una superfície de tan sols 1.080 hectàrees.

La pagesia, la ramaderia, la Federació de caça i pesca, les associacions protectores de la natura, la comunitat científica i diferents representants de la societat civil participen en la gestió del Parc en forma de comissió consultiva, juntament amb l'òrgan rector, que el conformen el Comú d'Ordino i el Govern d'Andorra. Però l'èxit de gestió d'aquests deu anys s'ha assolit gràcies a la conscienciació dels habitants d'Ordino, que han sabut transmetre fins avui el respecte per l'entorn natural.

El repte que heretem dels nostres avantpassats és conservar aquest llegat per a les genera-

cions futures després d'haver estat capaços de mantenir intacta l'harmonia del paisatge i sense trencar l'equilibri del medi natural. La protecció del Parc natural de la vall de Sorteny ens ha permès afegir-nos a una inquietud que va més enllà de les nostres fronteres: la conservació del patrimoni natural i cultural dels Pirineus.

La promoció turística del Parc es porta a terme dins el marc d'una política sostenible. Per potenciar-ne el coneixement, la divulgació i la promoció s'ha elaborat un conveni de col·laboració per a la gestió de parcs amb el Parc natural comunal de les valls del Comapedrosa, que permet sumar sinergies per a l'optimització dels recursos humans i financers, la recerca aplicada a la gestió i la formació del personal tècnic. Entre les últimes iniciatives cal destacar el conveni signat entre el Comú i el Govern d'Andorra per a la remodelació i l'equipament total de la borda de Sorteny per convertir-la en un refugi guardat.

Un treball col·lectiu

"No podem deixar caure en oblit el respecte i l'admiració que ens mereixen aquells habitants que, amb el seny i el coneixement que s'adquireixen a partir de l'experiència, eren experts a conèixer el territori i van ser els grans descobridors i usuaris en primer grau del que avui anomenem ecologia, en el sentit més ampli de la paraula. Ells van transmetre el llegat d'aquests paisatges endreçats i cuidats, tocats de la mà de l'home, que estava obligat a viure en aquestes terres dures en forçada harmonia amb la natura."

Consol Naudí

L'Estanyó és un dels pics que es poden contemplar a la vall de Sorteny.

DESCOBRIU A LA VALL MÉS DE 700 ESPÈCIES DE FLORES I PLANTES, ALGUNES D'ÚNIQUES A ANDORRA I ESPANYA, EN UN AUTÈNTIC JARDÍ BOTÀNIC DE FLORA ALPINA I SUBALPINA.

LLIRI PIRINENC (*Iris latifolia*)

Espècie endèmica que destaca durant els mesos d'estiu als prats de sudorn per la intensitat del seu color lila i la cadència de les fulles.

MIOSOTIS (*Myosotis* sp.)

Espècie no endèmica que trobem als prats subalpins i alpins. Petites flors blaves amb el cor de color groc.

MARCÒLIC GROC (*Lilium Pyrenaicum*)

Espècie endèmica dels Pirineus, però escassa a Andorra. És una liliàcia majestuosa que arriba a formar grups de fins a 30 i 50 exemplars. Molt vistosa i de color groc, pot arribar al metre d'alçada.

CENTRE D'INTERPRETACIÓ DE LA NATURA

No és casual que la nostra parròquia hagi estat pionera en la protecció del medi natural. L'any 2000 es va crear el primer Centre d'interpretació de la natura per complir un altre objectiu pel que fa a la conservació del patrimoni natural: promoure l'educació ambiental. No n'hi ha prou amb conèixer el nostre patrimoni, és necessari difondre'l.

L'educació ambiental és un dels principals reptes per a la conservació i la divulgació del Parc. Es porta a terme mitjançant diferents activitats escolars i el seu objectiu és desenvolupar en les generacions més joves un procés de conscienciació i alhora despertar-los una actitud curiosa i el sentit crític. L'experimentació és un dels punts forts dels programes, que es desenvolupen de manera lúdica i creativa. Els estudiants adquireixen coneixements bàsics de l'entorn, com les condicions de llum, temperatura, vent o neu, i les diferents relacions que s'estableixen entre els éssers vius, com la predació, el parasitisme o la simbiosi. També s'observen els entorns naturals estructurats: els hàbitats, els ecosistemes o els nínxols ecològics, i, finalment, s'analitza la integració de l'home en el medi: l'ordenament territorial respectant els sistemes naturals.

En definitiva, es tracta de viure una experiència enriquidora i singular que combina la visita al Centre d'interpretació de la natura de la Cortinada amb una sortida al Parc natural.

Un grup d'escolars acompanyats per un guia del Parc identifiquen les plantes medicinals al jardí botànic.

Les rutes autoguiades i els safaris fotogràfics són algunes de les novetats que es proposen per gaudir del Parc natural a l'estiu

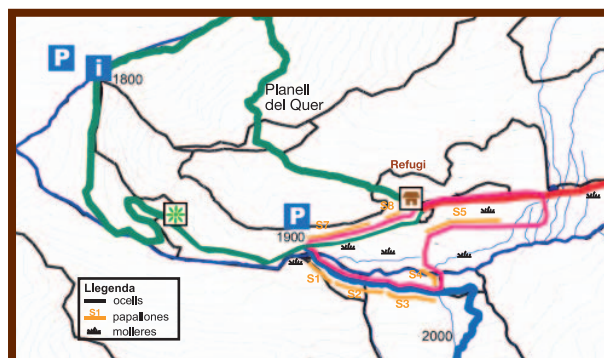
RUTES AUTOGUIADES. El Parc us proposa tres itineraris diferents que podreu anar seguint per descobrir els ocells, les zones humides i les papallones.

Gafarró (*Serinus serinus*).

Al Parc hi ha inventariades 71 espècies d'ocells, de les quals en destaquen 21 pel seu tipisme pirinenc. El circuit interpretatiu està pensat per a tots els nivells de coneixement ornitològic i és de fàcil accés. L'itinerari, que té una longitud de 2,2 km i un desnivell de 120 m, passa pels diferents ambients: prat, matollar i riu, en què podrem observar i escol-

tar un bon nombre d'espècies, si bé no totes.

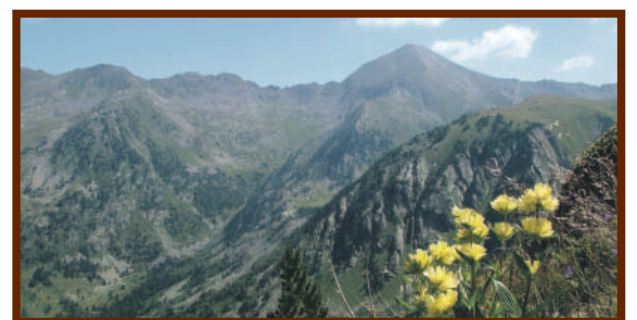

Com a novetat, aquesta temporada us proposem descobrir la diversitat d'espècies de papallones que habiten el Parc de juny a setembre. El recorregut va des del Cap del Grau fins al Pla de Sorteny i té una longitud aproximada d'un quilòmetre.

Mitjançant les característiques morfològiques i els períodes de vol facilitarem la identificació de les espècies de papallones, algunes de les quals són protegides a escala europea. El seguiment de lepidòpters al Parc es fa a la

primavera des de l'any 2004 i el coordina el Centre d'Estudis de la Neu i de la Muntanya d'Andorra (CENMA).

SAFARIS FOTOGRÀFICS. Els safaris fotogràfics estan organitzats per rutes de diferents nivells amb un guia local i permeten descobrir els valors naturals i paisatgístics i la fauna del Parc natural de la vall de Sorteny. Els recorreguts proposats són: Cap del Grau-Collada dels Meners-Pic de la Serreta; Cap del Grau-Estany de l'Estanyó-Pic de l'Estanyó; Pla de Sorteny, i, finalment, Canya de la Rabassa-Planell del Quer.

Pic de la Serreta.

Balanç del 2008: contenció i prudència

Durant el primer trimestre de 2009, Ordino ha estat la primera parròquia a tancar comptes i fer balanç de l'exercici anterior. La consellera de Finances va presentar els números d'un any caracteritzat per la contenció i la prudència en tots els sentits. La crisi econòmica és sens dubte un dels factors que han marcat la tendència, però fer front a l'endeutament comunal existent ha estat el principal motiu per posar en marxa un nou model de gestió.

LIQUIDACIÓ 2008

La despesa total del Comú durant el 2008 s'ha reduït en un 44,27% respecte de l'any anterior, 7.961.221 € en xifres absolutes. L'estat de les finances comunals ha estat el principal maldecap del nou equip comunal i, en aquest sentit i vista la situació, la nova corporació ha negociat amb l'Associació de Bancs d'Andorra per cancel·lar els tres préstecs que hi havia vigents i convertir-los en un únic crèdit de 24 milions, a 25 anys.

Dins aquest nou model de gestió, els esforços s'han dirigit a la contenció de la despesa corrent, cosa que es reflecteix en la disminució del 5,08% de despesa liquidada en relació amb l'exercici anterior. Cal destacar la millora de la gestió dels serveis comunals per reduir el dèficit que generen individualment, sense que això afecti el servei que oferim al ciutadà:

	Pressupost 2008	Liquidació 2008	Liquidació 2007	Variació 2007-2008 abs.	%
Ingressos corrents	10.355.401€	8.099.924€	6.657.021€	1.442.902€	21,67%
Ingressos de capital	4.750.659€	4.930.424€	5.724.776€	-794.352€	-13,88%
Total Ingressos	15.106.060€	13.030.348€	12.381.798€	648.549€	5,24%
Despeses corrents	-10.206.732€	-8.907.093€	-8.097.048€	-810.044€	10,00%
Despeses d'inversió	-3.220.538€	-1.114.166€	-9.885.431€	8.771.265€	-88,73%
Total Despeses	-13.427.271€	-10.021.259€	-17.982.480€	7.961.221€	-44,27%
Dèficit o superàvit de gestió	1.678.788€	3.009.088€	-5.600.682€	8.609.770€	-153,73%
Despeses per actius financers	-5.146.397€	-5.037.397€	-1.876.930€	-3.160.467€	168,38%
Despeses per passius financers	-12.841.978€	-12.828.503€	-2.167.663€	-10.660.840€	491,81%
Ingressos per passius financers	16.309.586€	24.000.000€	8.788.000€	15.212.000€	173,10%
Superàvit // Dèficit	0,00	9.143.188€	-857.275€	10.000.463€	-1166%

Despesa liquidada

Treballs, subministraments o altres despeses realitzades.

Despesa corrent

Despesa necessària per al funcionament, és a dir, tota aquella despesa que no es pot considerar inversió real o financera.

Despeses per actius financers

Inclouen les aportacions de capital a les societats participades Secnoa, SA (4,8 milions) i Mancomunitat de Serveis d'Ordino.

Despeses per passius financers

Inclouen el pagament de les quotes per la cancel·lació dels tres préstecs existents el 31 de desembre de 2007 i la part de retorn de capital del nou préstec contractat.

Ingressos per passius financers

Inclouen l'ingrés en compte corrent de l'import del nou préstec de 24 milions que substitueix els préstecs existents.

Superàvit pressupostari

El superàvit pressupostari de 9.143.188,01 euros ha permès retornar als bancs el que s'havia convingut de pòlisses de crèdit, que el 31 de desembre de 2007 era de 5,2 milions d'euros; fer pagaments de creditors pendents al tancament de l'exercici 2007 per un import d'1,9 milions d'euros, i disposar en l'actualitat d'un romanent de tresoreria de 2 milions d'euros per fer front als compromisos no liquidats al tancament de l'exercici 2008.

● Millora del 36% del dèficit generat per les seccions esportives.

● Reducció del 12,91% del dèficit generat per l'Escola d'art.

● Estancament del dèficit generat per l'Escola bressol La baldufa.

Secció esportiva de waterpolo d'Ordino al CEO.

Exposició d'Inés Montoliu, iniciativa de l'Escola d'art.

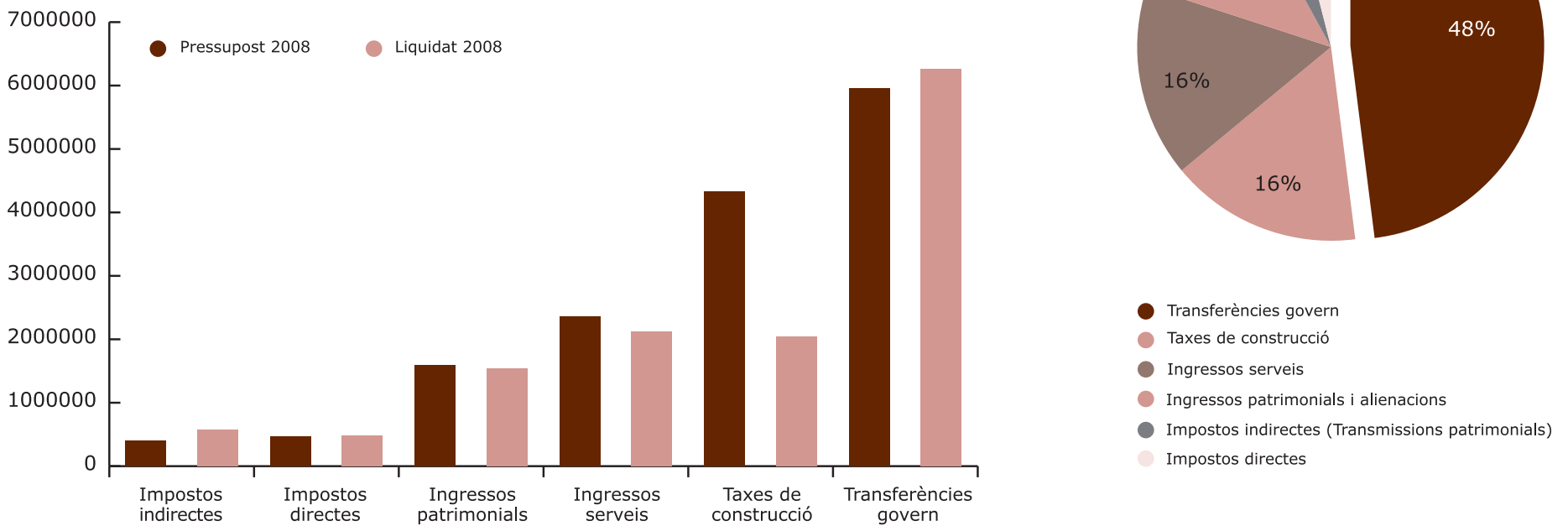

Els nens de l'Escola bressol segueixen una representació.

INGRESSOS

Tal com podem llegir als gràfics inferiors, els ingressos de les finances comunals només s'han incrementat per les transferències del Govern, que representen el 48% del pressupost. Pel que fa als ingressos procedents de

la recaptació d'impostos, destaca la davallada provocada per la crisi del sector immobiliari, que es reflecteix en els apartats dels impostos indirectes (transmissions patrimonials) i les taxes de construcció.

Irene Cachafeiro (esq.) i Berna Coma en la sessió de Comú dels pressupostos.

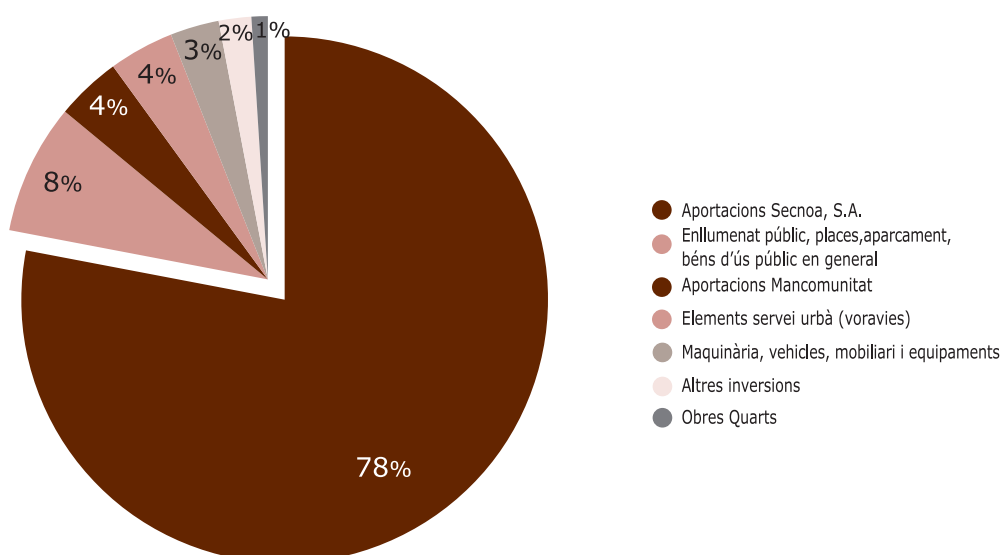
L'OPOSICIÓ OPINA:

"Instem la majoria a treballar en la racionalització dels diners que gasta l'administració comunal. Pensem que el resultat pressupostari ha estat correcte, tot i que hi ha d'haver més control de la despesa d'alguns departaments. Pel que fa a la liquidació, considerem que la part positiva ha estat la reconducció de partides del pressupost que han evitat haver de recórrer a crèdits extraordinaris. El nostre vot favorable vol reconèixer l'esforç que ha fet la majoria"

Irene Cachafeiro
L'Alternativa

INVERSIONS

Quant a la despesa d'inversió, el 78% del pressupost s'ha destinat a les intervencions necessàries per resoldre el deficitari estat financer del Camp de neu d'Ordino-Arcalís a través de Secnoa SA; aquesta inversió, valorada en 4.777.397 €, ha permès millorar i actualitzar els serveis i adaptar-se a la nova Llei de societats.

Inversions:

Maquinària, vehicles, mobiliari i equipaments	183.117€
Enllumenat públic, places, aparcament, béns d'ús públic en general	487.489€
Elements servei urbà (voravies)	238.366€
Obres Quarts	63.694€
Altres inversions	141.498€
Aportacions Secnoa, SA	4.777.397€
Aportacions Mancomunitat	260.000€
Total	6.151.563€

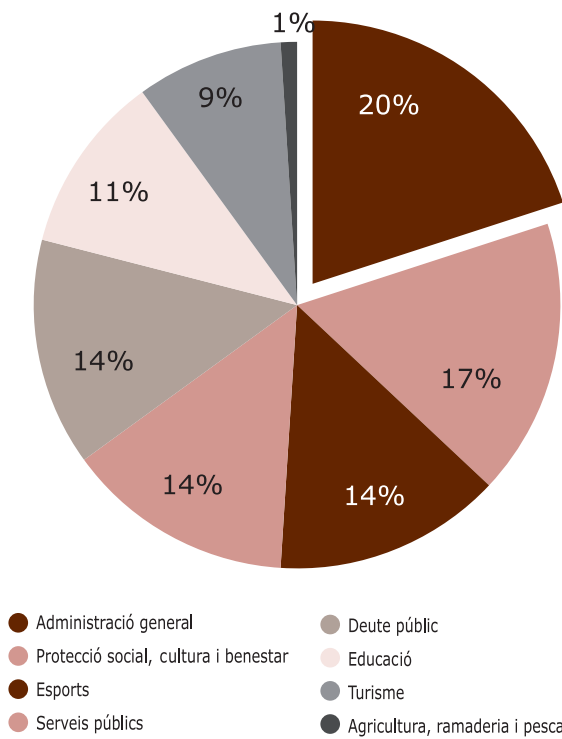
El quadre superior reflecteix amb detall les diferents inversions efectuades pel Comú. La liquidació total és de 6.151.563 €. Cal remarcar el cost de l'enllumenat de carrers i zones comunitàries, la rehabilitació de places, la creació de nous aparcaments i la millora d'altres béns d'ús públic.

DESPESES DE FUNCIONAMENT

Especifiquem, a continuació, quins departaments i equipaments han estat els principals dipositaris dels diners que ha gastat la corporació durant l'any 2008. Observem el cost corrent

anual del servei, els ingressos que rep i el dèficit que genera, amb el consegüent percentatge de subvenció de l'activitat per part del Comú. Les subvencions de gairebé el 100% es detec-

ten en aquells serveis que no tenen manera d'autofinançar-se, com és el cas de la Biblioteca comunal o els programes culturals de concerts i espectacles, entre d'altres.

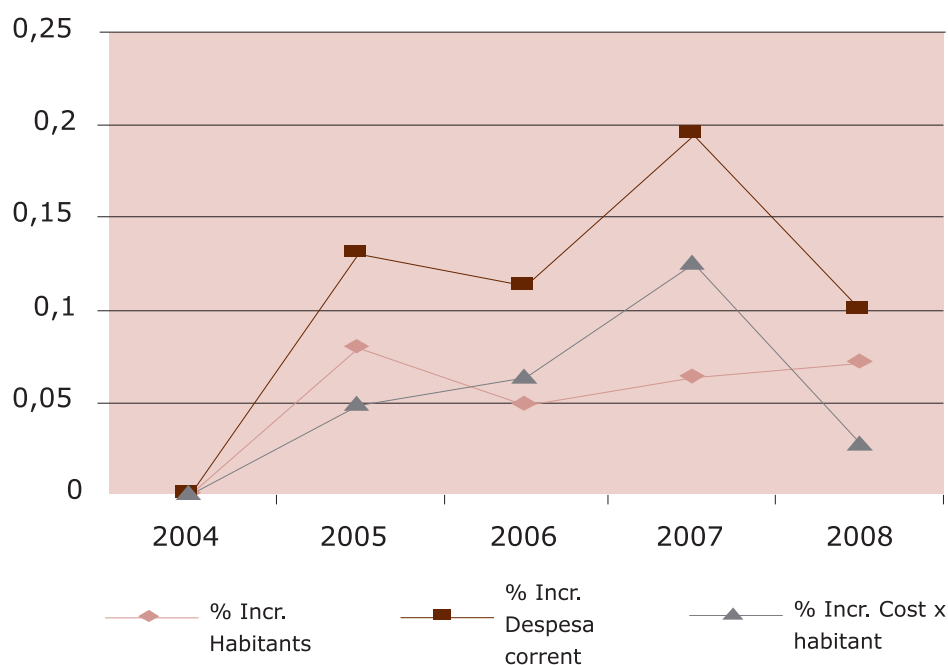

	COST CORRENT	INGRÉS	DÈFICIT GENERAL	%SUBV
Centre Esportiu d'Ordino	889.788,46	543.979,71	-345.808,75	38,86%
Escola bressol la Baldufa	818.653,16	399.401,35	-419.251,81	51,21%
Serveis públics en general	627.204,45	444.396,49	-182.807,96	29,15%
Activitats culturals	438.560,98	61.095,44	-377.465,54	86,07%
Activitats culturals-turístiques	310.036,13	29.375,69	-280.660,44	90,53%
Promoció i activitats esportives en instal·lacions obertes	282.563,00	21.382,12	-261.180,88	92,43%
Ludoescola	140.930,27	88.605,80	-52.324,47	37,13%
Promoció i activitats esportives en instal·lacions cobertes	108.412,06	53.409,84	-55.002,22	50,73%
Escola de música	75.898,67	26.740,08	-49.158,59	64,77%
Casa Pairal	72.420,31	12.998,41	-59.421,90	82,05%
Escola d'art	69.928,42	28.600,96	-41.327,46	59,10%
Agricultura i ramaderia	55.555,49	28.503,41	-27.052,08	48,69%
Biblioteca Comunal	45.236,01	1.654,10	-43.581,91	96,34%

Evolució despesa corrent per habitant.

	2008	2007	2006	2005	2004
Habitants	3.947	3.685	3.467	3.309	3.066
% incr. habitants	7,11%	6,29%	4,77%	7,93%	
Despesa corrent	8.907.093	8.097.048	6.773.180	6.083.549	5.379.194
% incr. desp. corrent	10,00%	19,55%	11,34%	13,09%	
Cost corrent x habitant	2.256	2.197	1.953	1.838	1.754
% incr. cost corrent	2,70%	12,47%	6,26%	4,79%	

Si observem el quadre i el gràfic (esq.), en què es mostra l'evolució de la despesa des de l'any 2004, veiem que malgrat que el 2008 s'ha incrementat globalment, hem aconseguit frenar la tendència de l'increment per despesa corrent dels últims anys i situar-la en el 10%, a diferència del 2007, que va arribar al 19,55%. Així, l'increment de la despesa corrent per habitant passa del 12,47% durant l'exercici 2007 al 2,70% del 2008.

Economia, eficiència i eficàcia, un nou model de gestió

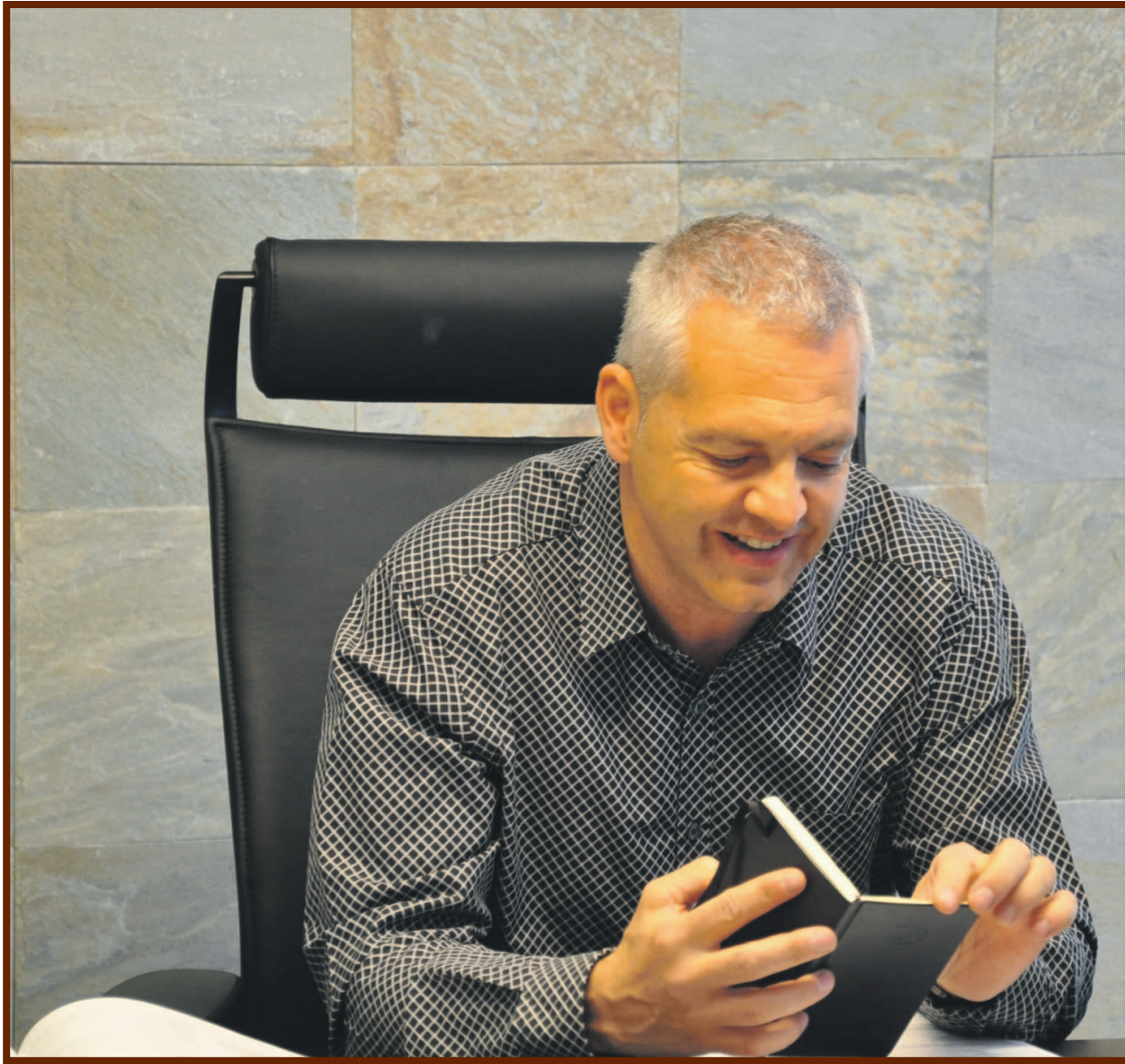

Meritxell Martí
Consellera de Finances

Els temps actuals no permeten l'immobilisme. El nostre Comú, a més de fer les funcions que té encarregades per llei, ha assumit un seguit de competències voluntàries per gestionar en sintonia amb la situació actual i amb la previsible disminució de transferències del Govern. Així és necessari, cada dia més, impulsar iniciatives i projectes de gestió pública amb criteris de gestió empresarial que permetin crear les condicions favorables per situar Ordino en un lloc capdavanter tant des del punt de vista social com econòmic.

* Font gràfics: tancament de comptes de l'exercici 2008

Ventura Espot: "Ens definim com un Comú pròxim i obert a la ciutadania"

El cònsol major Ventura Espot al despatx revisa algunes notes durant l'entrevista.

Després d'un any i mig, és el moment de fer una valoració global des que van entrar a la corporació.

1.- QUINA HA ESTAT LA PRINCIPAL DIFERÈNCIA EN AQUEST ANY I MIG DE GOVERN RESPECTE ALS MANDATS ANTERIORS?

Crec que en aquest temps hem aconseguit l'acostament al ciutadà, la proximitat al poble. Era una fita assequible, però també la més complexa, ja que no sempre és fàcil escoltar les inquietuds de la gent i intentar comprendre les problemàtiques i preocupacions que existeixen, que a més poden ser molt diferents i sovint enfrontades. Respecte als mandats anteriors, hem marcat la diferència escoltant la veu del poble des del primer dia. El nostre objectiu ha estat primer escoltar i després donar solucions concretes a tothom i a cadascú. És una qüestió de tarannà més que de grans inversions; es tracta de treballar per al ciutadà, que al cap i a la fi és qui ha decidit que estiguem aquí governant.

2.- QUINES ACCIONS O QUINS CANALS HAN ESTAT ELS ESCOLLITS PER ESTABLIR AQUESTA COMUNICACIÓ AMB EL CIUTADÀ?

Com ja he dit abans, es tracta d'una actitud més que no pas d'un seguit d'accions, però en aquesta direcció estem treballant en un *Manual de benvinguda al ciutadà*. Volem que en aquesta política d'obertura tothom se senti acollit, vingui o no de fora. Serà una mena d'abecé de la parròquia en què la gent pugui conèixer des de l'organització interna del Comú fins als diferents equipaments i infraestructures de què disposem. S'hi especificaran telèfons i adreces electròniques perquè qualsevol pugui concertar una visita. També proposarem una visita guiada, l'últim divendres de cada mes, per descobrir alguns dels llocs més emblemàtics de la parròquia o per a qui vulgui conèixer les dependències administratives. Hem intentat obrir els canals arreu i a la mínima oportunitat, a través del departament de Tràmits i del web del Comú *ordino.ad* que ara s'està reformant amb la voluntat

d'arribar a un públic més ampli. *Ordino 'es viu* comptarà també amb la participació ciutadana, ja que hem creat una secció perquè ens hi facin arribar queixes, suggeriments o inquietuds. Les reunions de poble i de veïnat són un altre eix vertebrador d'aquesta comunicació. Fins ara s'han fet una desena de trobades, als poblets, per Quarts, i a Ordino per sectors professionals i urbanitzacions. Ens han manifestat les principals preocupacions i crec que les estem reflectint en el treball diari de la corporació per solucionar-les.

ALGUNS TEMES DESENCALLATS?

Per exemple, l'eixamplament de la Carretera General 3 per a nosaltres ha estat un èxit. És una reclamació del poble des de fa més de trenta anys i finalment ho hem pogut tirar endavant amb el Ministeri d'Ordenament Territorial. En aquest sentit, i com a millores importants, també cal destacar la senyalització i les rotondes per millorar el trànsit en el que es consideren punts negres a la sortida de la Massana fins a la Clota Verda.

"Respecte als mandats anteriors, hem marcat la diferència escoltant la veu del poble des del primer dia"

3.- EL CAMÍ ESCOLAR HA RESULTAT LA PRIMERA PROVA DE FOC EN AQUESTA VOLUNTAT D'ENTESA?

El camí escolar ha estat una qüestió delicada, perquè afecta un sector de la població sensible, ja que els nens toquen de prop gairebé tothom. És lògic que els diferents actors implicats hagin manifestat la seva inquietud, els canvis sempre provoquen reaccions adverses, però crec que hem de ser capaços de tenir una visió de conjunt, en aquest cas. El camí escolar és una proposta impulsada per Unicef i el Consell d'Europa destinada a promoure el desplaçament dels infants a l'escola caminant. La idea, d'una banda, és recuperar el poble com un espai de relació i convivència i, de la l'altra, impulsar l'educació per la mobilitat, cosa que s'ha perdut. Sota aquestes premisses, el Comú considera el camí escolar un projecte lloable i crec que tothom hi as-

sentiria; ara bé, l'èxit de qualsevol negociació és arribar a un acord que satisfaci totes les parts implicades: professors, alumnes, nens, pares i veïns. Hem estat capaços de rectificar i modificar el projecte inicial per arribar al consens.

ENCAIXA L'OPOSICIÓ EN AQUESTA POLÍTICA INTEGRADORA?

Per a nosaltres, l'oposició és enriquidora i ha estat un instrument primordial de diàleg. Fins ara, les relacions amb la minoria han estat fluides i sempre hem escoltat les propostes que ens han fet. Les relacions són bones i volem que es mantinguin així.

“L'oposició és enriquidora i ha estat un instrument primordial de diàleg”

I ELS QUARTS...

El Quart és una entitat jurídica que el Comú sempre ha respectat i ha intentat incloure les seves inquietuds en els pressupostos amb què treballa, tant els d'Ordino com els dels altres pobles. S'han fet també trobades per mirar de saber quines són les preocupacions.

4.- QUINS HAN ESTAT ELS PRINCIPALS PROBLEMES AMB QUÈ S'HAN TROBAT?

D'una banda, l'estat financer del Comú i, de l'altra, la necessària revitalització del Camp de neu Ordino-Arcalís.

QUINES SOLUCIONS HI HAN APORTAT?

Pel que fa al Camp de neu d'Ordino-Arcalís s'ha fet una injecció econòmica força important de 2.825 milions d'euros. S'han hagut d'adequar els estatuts a la nova Llei de societats. I s'ha modificat el traçat de la pista de la Portella del mig. Una altra aportació econòmica significativa han estat 2 milions d'euros destinats a l'ampliació de la xarxa d'innivació. També s'ha reformat parcialment l'edifici Els Planells i s'ha millorat la pista del túnel perquè sigui més practicable. Finalment, amb Esquí Data hem millorat el control de forfets.

AIXÒ SEMBLA NO TENIR LÍMIT...

Evidentment és un pou sense fons. Estem en via de trobar solucions juntament amb Vallnord. Nosaltres preferiríem invertir els diners en el poble i el ciutadà més proper que no

pas a les estacions, i per això estem oberts a qualsevol iniciativa privada que pugui sorgir.

5.- COM SE SANEJARAN ELS COMPTES DE LES FINANCES COMUNALS?

No hi ha una solució única ni immediata, el que hem fet és prendre mesures. Primer, per contenir la despesa en la gestió des de tots els departaments i mancomunar possibles serveis; prova d'això és la creació de la central de compres conjuntament amb el Comú de la Massana. En segon lloc, descartar grans inversions a curt termini. A efectes pràctics, vam considerar oportú cancel·lar els tres préstecs oberts que tenia el Comú anterior i deixar un únic crèdit de 24 milions a 25 anys. Prèviament es va portar a terme una auditoria financera per conèixer el deute real, i un treball de prospecció de les finances comunals dels propers anys.

6.- QUINS NOUS REPTES HAURÀ D'AFRONTAR LA PARRÒQUIA?

Dia rere dia vas coneixent noves necessitats i es plantegen nous reptes, però el creixement demogràfic és un dels que més ens preocupen. En cinc anys hem duplicat el nombre d'habitants. Haurem d'afrontar un nou Ordino; l'increment de població ha estat notable, en part pel creixement urbanístic, però també a causa de l'atracció que exercim a les parròquies veïnes. La qualitat de vida i l'entorn natural són dos actius molt importants per a la gent d'Andorra que cada dia es valoren més a l'hora d'escollir el lloc de residència. Els dos equipaments que s'han ressentit més d'aquest increment poblacional han estat l'Escola bressol i la Ludoescola. Per això volem recuperar l'hotel Casamanya, un edifici emblemàtic de la parròquia, perquè esdevingui un referent per a usos socioculturals, fugint de les construccions faraòniques. Permetria ampliar la capacitat i donar instal·lació definitiva a altres equipaments que aviat es quedaran petits o que ja necessiten ampliació, com ara el Centre de salut. Ampliar i millorar l'oferta de serveis sense sacrificar la qualitat de vida que tenim seria per mi l'equilibri perfecte.

7.- HI HA UNA BONA RELACIÓ AMB EL SECTOR PRIVAT?

Hem fet molts esforços en aquesta direcció. D'entrada s'han de respectar els interessos de tothom i per això els hem obert la porta del Comú i els hem implicat en diferents comissions com ara el sector hotelier des de Turisme. Intentem recuperar la il·lusió, ja que el diàleg s'havia trencat i les relacions estaven molt deteriorades.

8.- HI HAURÀ CONSENS AMB LA QUEROLA?

Continuem parlant i negociant amb els diferents agents implicats. El nom de Jean Nouvel té un reconeixement mundial, i crec que el projecte de fer una urbanització d'autor a la parròquia beneficia Ordino i Andorra en general. Al seu moment, la Pleta va significar un referent urbanístic a l'alta muntanya per la modernitat i la integració en el medi. Ara es tractaria de fer un altre salt cap a la tendència contemporània. Podríem parlar d'una nova icona arquitectònica al país. També es una reinterpretació del paisatge.

9.- PER ACABAR, POT FER UNA VALORACIÓ GLOBAL DE LA GESTIÓ DEL COMÚ QUE REPRESENTA?

Estic satisfet d'haver pres el pols a la ciutadania i de treballar per la parròquia. De l'equip que m'envolta en voldria destacar el grau de professionalitat. Estic orgullós de tenir un equip més tècnic que polític.

“Estic orgullós de tenir un equip més tècnic que polític”

PERFIL

Lloc de naixement:

Ordino

Data de naixement:

16 de novembre de 1963

Indret favorit de la parròquia:

Sedonet, Llorts

Última lectura:

Roser Porta i Jorge Cebrián, *Andorrans als camps de concentració nazis. Aspectes d'Andorra durant la Segona Guerra Mundial*. Govern d'Andorra, 2009

Pel·lícula recent:

Documental *Yellowstone*, de Kieth Merrill (1994)

parc natural de la

VALL DE SORTENY

Safaris fotogràfics

desperta els teus sentits...

www.sorteny.ad

www.ordino.ad

La Ruta del Ferro, una reinterpretació del paisatge i el patrimoni industrial

D'interès natural, històric, cultural i artístic, la Ruta del Ferro és una de les opcions més atractives per viure Ordino, si tenim en compte que és apta per a tots els públics i que és practicable en qualsevol estació de l'any. La inclusió d'aquest itinerari local dins la Ruta del Ferro als Pirineus, que va rebre l'any 2004 la menció d'honor del Consell d'Europa i que recorre Catalunya, el País Basc i França, ha permès obtenir el reconeixement internacional. Aquest camí forma part de l'Itinerari Europeu del Patrimoni Industrial, una nova interpretació de la història que conserva i revalora el passat siderúrgic dels pobles i ha esdevingut un potencial per al turisme cultural.

La Farga Rossell, la Mina de Llorts, el Camí dels traginers, l'Itinerari d'escultures dels homes de ferro, l'església de Sant Martí de la Cortinada i el Museu Casa d'Areny Plandolit conformen la Ruta del Ferro, creada el 2002 per divulgar la importància de la indústria del ferro a Andorra, i al Pirineu en general. El visitant podrà familiaritzar-se amb el procés d'obtenció, transformació i comercialització del ferro, que des de principi del segle XVII fins a final del segle XIX va ser cabdal per a la nostra economia.

Vista de l'accés a la Mina de Llorts, on s'ha habilitat una escala per accedir a la galeria de 30 metres de llarg.

Mina de Llorts, on trobem una galeria obrerta amb pólvora que fa 30 metres de llarg i en la qual es duia a terme la prospecció i l'extracció del mineral. Arriba el moment de fixar-nos en l'entorn i en la relació amb el medi que mantenien els nostres avantpassats: feixes, camps, bordes i altres aspectes com la geomorfologia del terreny o la flora. Aquest tram l'identifiquem com el Camí dels traginers. A continuació, trobem l'Itinerari d'escultures dels homes de ferro. Arribem a la Cortinada i entrarem a l'església de Sant Martí, un monument que forma part del patrimoni romànic; tot i destacar per les seves pintures murals, ens hauríem de fixar en la manufactura del ferro, l'art de la forja a les reixes de l'altar major i les capelles laterals. I ja per acabar, al poble d'Ordino es fa difícil no topiar amb la Casa Museu d'Areny-Plandolit i la seva excepcional balconada de la façana principal. La casa pairal noble, construïda l'any 1613, pertany a qui va ser propietari de la Farga Areny i evidencia un cop més el que va representar la indústria del ferro a Andorra fins a final del segle XIX.

l'Itinerari d'escultures dels homes de ferro. La natura vista com un espai d'intervenció plàstica aporta un valor afegit a aquesta ruta, a la vegada que ens permet redescobrir el paisatge des de l'experiència artística.

Gran carro de ferro i pic, de Jordi Casamajor, a Llorts.

Miners, fargaires i ferrers. La Farga Rossell (1842-1876) és el punt de partida del recorregut per conèixer el procediment de l'obtenció i la transformació del mineral en lingots per a la seva comercialització posterior. Es tracta d'un centre d'interpretació pioner quant a museologia. Des d'aquí marxem a l'altre extrem de la parròquia per visitar la

ITINERARI D'ART CONTEMPORANI.

Entre els anys 2002 i 2006, la Ruta del Ferro va ser objecte de dos simposis d'escultura, comissariats per Gerard Xuriguera, que van permetre instal·lar sis escultures, obra dels autors Mark Brusse (Holanda, 1936), Alberto Carneiro (Portugal, 1937), Jordi Casamajor (Andorra, 1972), Rachid Khimoune (França, 1945), Guy de Rougemont (França, 1935) i Satoru Sato (Japó, 1945), que conformen

Per a més informació:

Oficina de Turisme d'Ordino
Tel.: + 376 878173 / Fax: +376 839225
ot@ordino.ad/www.ordino.ad
Centre d'interpretació de la Farga Rossell
Tel.: + 376 835852 / Fax: + 376 835857
fargarossell@andorra.ad/
www.fargarossell.ad

Concert de Cap d'Any amb
l'Orquestra Simfònica del
Vallès, dirigida per
Salvador Brotons
Auditori Nacional
Gener 2009

**Master class de
ciclisme indoor**
Andorra Congrès Centre
Ordino (ACCO)
Febrer 2009

**Copa del món
d'esquí de muntanya**
Vallnord
Sector Arcalís
Febrer 2009

**Cicle de cinema de
muntanya i de viatges**
Andorra Congrès Centre
Ordino (ACCO)
Febrer i març 2009

Breus

L'EOA ESTRENA SEU SOCIAL.

L'Esquí Club Ordino-Arcalís ha estrenat aquesta temporada seu social gràcies a la cessió, per part del Comú, del xalet El Pedrís. L'entitat guanya espai i presència en la nova ubicació a l'entrada del poble.

CENTRAL DE COMPRES.

Ordino i la Massana han decidit sumar esforços per estalviar despesa. La creació de la central de compres és una de les iniciatives per optimitzar els recursos econòmics de tots dos comuns.

ADJUDICACIÓ DE L'OCPA.

L'empresa Produccions i Serveis Audiovisuals del Pirineu SL ha guanyat el concurs d'explotació de l'Ordino Centre de Producció Audiovisual, antic centre de congressos, que vol introduir Ordino en el sector de l'audiovisual.

MÉS HORTS PER A LA GENT GRAN.

La cessió de les Hortes per part de la Carne Rebés d'Areny-Plandolit, a Segudet, i els terrenys de Casa Rossell, amb la col·laboració de la Fundació Julià Reig, han fet possible un any més el projecte dels horts socials.

PROJECTE HOTEL CASAMANYA.

L'acord amb el Quart d'Ordino permetrà recuperar un dels edificis més emblemàtics de la parròquia per destinar-lo a usos socials i culturals i fer-ne un equipament de referència.

LLUM VERD AL SAD.

El Servei d'Atenció Domiciliària (SAD) ja és una realitat. L'objectiu és donar la màxima autonomia al domicili propi a la gent més gran de 65 anys que viu sola o a qualsevol ciutadà amb alguna discapacitat.

NOVES PLACES D'APARCAMENT.

Amb la recent inauguració d'un aparcament a Llorts, ja són 95 els estacionaments creats durant l'últim any a la parròquia: 39 a la Clota Verda, 18 a Sornàs, 16 a Arans i 22 a Llorts.

CONGRÉS DE NEU.

Ordino acollirà el 2010 el 5è Congrés mundial de turisme de neu i de muntanya, que tindrà lloc del 14 al 16 d'abril. El conveni per a l'organització de l'esdeveniment esportiu es va signar al maig.

EL TOUR ARRIBA A ARCALÍS.

Després de la visita de la Volta, el ciclisme internacional torna a posar Andorra, i Ordino, en el punt de mira amb l'arribada a Arcalís del Tour de França.

17è Trofeu Borrufa
Vallnord. Sector Arcalís
Gener 2009

Concurs de disfresses de Carnaval
Centre Esportiu d'Ordino (CEO)
Febrer 2009

Dinar de Carnestoltes
Casa Pairal
Febrer 2009

14è Aniversari Biblioteca
Biblioteca comunal
Març 2009

Caramelles amb la participació de la Coral Casamanya, el Grup Artístic d'Ordino i cantaires de la parròquia
Davant l'Auditori Nacional
Abril 2009

NO T'HO PERDIS... juny, juliol i agost

ESPORTS

13 DE JUNY A LES 17 H
EXHIBICIÓ DE JUDO.
Final de curs.
Pavelló Germans de Riba.

GASTRONOMIA

A PARTIR DEL 15 DE JUNY
MENÚ DE FERRO.
Els restaurants de la parròquia proposen menús rics en ferro.

ESPORTS

22 DE JUNY A LES 20.30 H
EXHIBICIÓ GIMNÀSTICA RÍTMICA.
Final de curs.
Pavelló Germans de Riba.

FESTA POPULAR

23 DE JUNY A LES 19 H
LA FESTA DE LA MUNTANYA.
Pujada al pic de Casamanya la nit més màgica de l'any.

ESPORTS

24 DE JUNY A LES 17.30 H
FESTA INFANTIL.
Final de curs amb inflables a la piscina, per als alumnes de totes les activitats.
CEO.

FESTA POPULAR

4, 5 i 6 DE JULIOL
ROSER D'ORDINO.

CULTURA

DEL 8 AL 28 DE JULIOL
EXPOSICIÓ DE CARTELLS.
18a Mostra gastronòmica d'Andorra a Ordino, a l'Oficina de Turisme.

ESPORTS

27 I 28 DE JUNY
VALLNORD MOUNTAIN FESTIVAL.

FESTA POPULAR

28 I 29 DE JUNY
FESTA DE SANT PERE DEL SERRAT.

CULTURA

A PARTIR DE L'1 DE JULIOL
VISITES GUIADES.
Tots els museus i monuments de la parròquia.

ESPORTS

3, 4 I 5 DE JULIOL
ANDORRA ULTRA TRAIL.
La volta a tot un país.

CULTURA

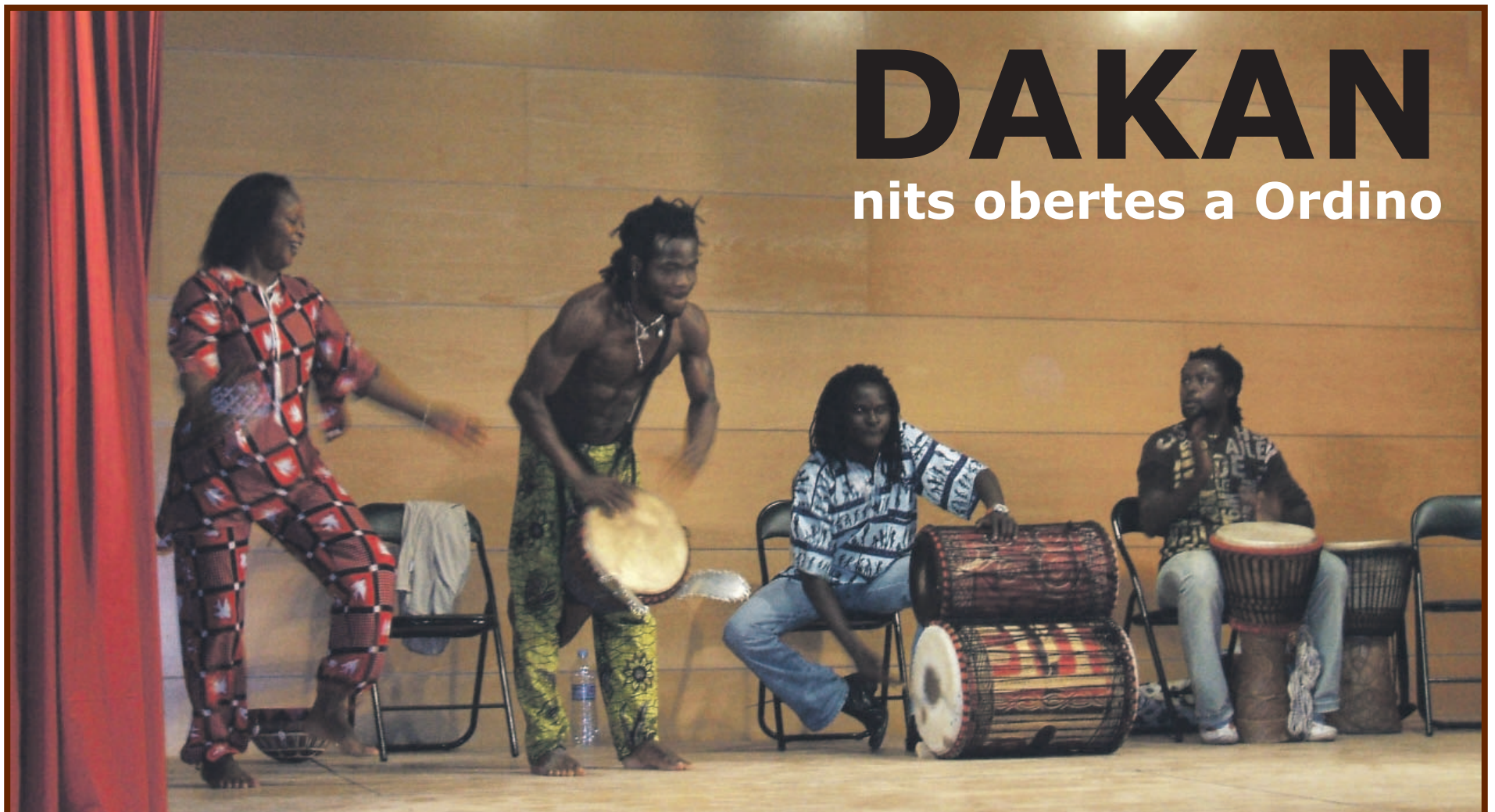
9 DE JULIOL A LES 22 H
NITS OBERTES.
Calamento, concert de flamenc fusió.

ESPORTS

10 DE JULIOL
TOUR DE FRANÇA.
Arcalís.

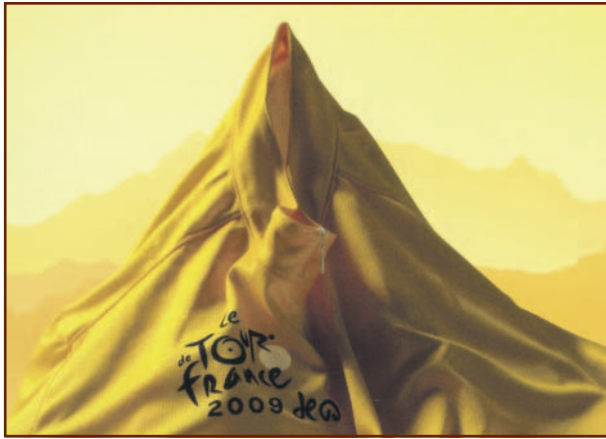
CULTURA

11 DE JULIOL A LES 18 H
TEATRE AL CARRER.
Misteris d'Orient, espectacle amb acròbates i equilibristes.

DAKAN

nits obertes a Ordino

CULTURA
18 DE JULIOL A LES 18 H
TEATRE AL CARRER.
Precisió, espectacle d'arts circenses.

ESPORTS
18 I 19 DE JULIOL
VALLNORD SOLO BICI FESTIVAL.

BOTÀNICA
18 I 19 DE JULIOL
 Plantes dels Pirineus. Exposició i conferència a càrrec de la Société Mycologique et Botanique de Catalogne Nord.

CULTURA
22 DE JULIOL A LES 22 H
NITS OBERTES.
 Xavi Vidal i Beni Mora, concert de pop rock.

CULTURA
29 DE JULIOL A LES 22 H
NITS OBERTES.
 Dakan, concert de música africana.

FESTA POPULAR
1 I 2 D'AGOST
FESTA MAJOR DE LLORTS.

ESPORTS
2 D'AGOST
TRAVESSA D'ESTIU ORDINO-LA MASSANA.
 Recorreguts per a totes les edats.

ESPORTS
DEL 3 AL 7 D'AGOST
HANDBOL.
 La secció del FC BARCELONA fa una estada de pretemporada.
 CEO.

CULTURA
8 I 9 D'AGOST
TROBADA DE BUNERS.
 11a edició, amb la participació de grups internacionals.

POPULAR
15 I 16 D'AGOST
FESTA MAJOR DE SORNÀS.

CULTURA
19 D'AGOST A LES 22 H
NITS OBERTES.
 The Redneck House, concert de música country.

CULTURA
22 D'AGOST A LES 18 H
TEATRE AL CARRER.
Crescend, espectacle còmic per a tots els públics.

ESPORTS
DEL 24 AL 30 D'AGOST
DKV JOVENTUT DE BADALONA.
 Estada de pretemporada.

CULTURA
DEL 28 AL 31 D'AGOST
RUTA DEL FERRO A CAVALL.

CULTURA
29 D'AGOST A LES 18 H
TEATRE AL CARRER.
Colors, espectacle de circ i dansa.

Andorra Ultra Trail

vallnord

4-5 / 07 / 2009

Ultra
105 km
7.700 m D+

Trail
30 km
1.800 m D+

LA VOLTA A
TOT UN PAÍS

Lourdes Pons Bernadó

Lourdes Pons fulleja un libre de Mossèn Cinto Verdaguer a l'entrada del jardí de Casa Rossell.

Filla de pagès d'Ansalonga, la petita de quatre germans, Lourdes Pons Bernadó va néixer l'any 1941 a Casa Jep de Tor. Als baixos de casa seva avui hi ha una cafeteria-crêperie amb música ambient, però per a ella això no és cap inconvenient, s'ha adaptat amb molta dignitat als nous temps i el seu mòbil sona a ritme de *cha-cha-chá*. Però l'Ordino de la Lourdes no és el que nosaltres coneixem: «Hi havia molta més neu i els carrers eren glaçats. Havíem de rentar la roba als safareigs... Llavors tots ens coneixíem. Ara, Ordino s'ha fet molt gran», afirma amb nostàlgia, però amb un cert optimisme. Hi troba a faltar alguns prats, però se sent afalagada pel fet que el poble atregui urbanitzacions de luxe. No se li n'escapa ni una. Se li obren els ulls quan explica els seus viatges per l'Europa central, tot i que Israel i Turquia li van robar el cor. El 2007 havien de visitar Moscou per celebrar el 25è aniversari de les sortides que s'organitzaven a la parròquia amb altres esperits inquiets, però quan va morir mossèn Roc Pallarès van decidir anul·lar-ho.

Lluny d'Ordino només hi ha viscut cinc anys, i hi somniava: «Va ser quan era a Lleida, d'estudiant». L'any 1962 va tornar al Principat i va iniciar una trajectòria professional de gairebé quaranta anys dedicada a l'ensenyament a l'Escola espanyola a Andorra la Vella: «Si no hagués pogut dormir a Ordino, m'hauria posat malalta». Conscient que corren altres temps en l'educació, l'any 2001 es va jubilar, però continua envoltada de nens, nebots i renebots. Ara li sap greu no saber de qui són molts dels menuts que juguen a la plaça.

Una de les tradicions que més enyora de la seva infantesa és la matança del «tocino» i la festa social que representava. «La canalla anàvem de casa en casa... el pare feia de matador i ens ho passàvem d'allò més bé». Des d'aquella època, quan amb 12 anys recollia flors al jardí de la Casa Joanet, la Lourdes no ha deixat mai de guarnir l'església amb dàlies, gladiols, margarides i roses collides en altres horts de la parròquia, però la seva implicació en la vida social d'Ordino va més enllà: l'actual Coral Casamanya, les caramelles i les processons de Setmana Santa. «És

La tieta Lourdes

Els qui vam néixer durant la dècada dels seixanta i vam passar la nostra infantesa a Ordino hem tingut la sort de tenir una família força àmplia. Era habitual i la cosa més normal del món anar a menjar les crispetes que ens preparava l'Encarnación, a veure la *tele* a casa de la Victorina o a jugar al bar Pons...

Els qui som coetanis dels nens de Cal Jep de Tor hem tingut la sort de ser adoptats per una tieta més: la Lourdes del bar Pons, com li dèiem en aquella època. Ella sempre estava present en les nostres activitats extraescolars, amb una paciència il·limitada. Sempre ha estat dedicada, i d'una manera molt delicada, a l'art de harmonitzar i activar la part cultural del poble.

Cal dir que ha estat i és encara una tieta molt activa. Si fem una mica de memòria de quan anàvem a estudi, recordarem que la vida cultural i artística de la canalla era força ocupada i que ella sempre s'oferia per col·laborar amb el senyor Florit. La tieta Lourdes hi tenia un paper destacat, sobretot en el grup artístic i el teatre, i era ella qui organitzava els balls del contrapàs i l'esquerrana a totes les festes majors, que llavors es feien amb molt pocs mitjans. També la podem recordar ballant sardanes; totes les que podia, ballava...

Tot i ser una dona molt discreta, sempre ha mirat pel bé de tothom. En la seva modèstia i humilitat podem dir que és una dona de veritat, un model a seguir. I això que ella no havia pas tingut model, va encetar un camí que no havia obert ningú, i el va encetar. Amb el seu caràcter agradable i planer es posava tothom a la butxaca i, ves per on, tothom col·laborava molt més. Quins adjectius la podrien definir, doncs?: elegant, amb un gran gust per la decoració floral, bona cantant, amb un caràcter molt sociable, participatiu i que deixa empremta, una persona solidària, sempre puntual i sabent on és el seu lloc.

Junta de Govern

molt important que no deixem perdre les tradicions», i considera que a Ordino encara ens en sortim prou ben parats. També recorda les grandalles, «les plegàvem per portar-les a les dues cases riques –Casa Rossell i Casa d'Areny-Plandolit–, perquè ens donessin una pesseta o caramells».

“Una de les tradicions que més enyora de la seva infantesa és la matança del «tocino»”

Per un Ordino futur, la Lourdes aposta per engalanar els balcons de flors, «ja ho fem, però encara hauríem d'esmerçar-nos-hi més, com ho fan a l'Europa central», fer menys edificacions i reactivar el comerç... I és que a l'Ordino de la Lourdes Pons hi havia fins i tot peixateria!